

Ion Mureșan sau...

pe orice drum ai lua-o, tot în poezie ești

Invitat al uneia dintre conferințele școlii doctorale care au fost lansate cu doi ani în urmă de Andrei Bodi, în cadrul Facultății de Litere din Brașov, poetul Ion Mureșan a răspuns solicitării de a conferența (în fața unei săli pline, sala „Gheorghe Crăciun”) într-un mod inedit, de fapt, modul său specific, de o colocvialitate plină de culoare și vervă *poietică*. Mărturisirile privind misiunea poetului în societatea contemporană, rolul poeziei de „a crește nivelul princiar din oameni” și crezul mistic și onto-poietic al scriitorului Ion Mureșan au avut alcătuirea spontană a unui real spectacol biografic-metaliterar, a unui *performance* de idei greu de egalat, din care redăm câteva secvențe.

Andrei Bodi: Așa cum am anunțat, invitatul zilei de astăzi la conferințele școlii doctorale ale Facultății de Litere este poetul Ion Mureșan, unul dintre marii poeți români, un poet de o originalitate inepuizabilă și, pe de altă parte, un autor care, știm cu toții, toți admiratorii lui, este extrem de parcimonios cu ceea ce publică. Este un exemplu de exigență auctorială și, din punctul ăsta de vedere, cred că modelul lui de poet poate fi oricând un punct de referință, pentru că e un autor care e atât de exigent cu sine, încât până acum a publicat trei cărți, dintre care ultima, pe care o lansăm la ora cinci, se cheamă *cartea Alcool* și este cartea cel mai bine editată de până acum a lui Mureșan. Nu spun asta pentru că e împreună cu noi editorul său, muzicologul Gavrilă

Țărmure, un nume important în ceea ce înseamnă manageriat cultural în toată zona Ardealului, ci spun asta pentru că, pentru versul lui Mureșan, acest format de carte este cel care, de fapt, e cel potrivit. Cine-i cunoaște cărțile și știe cum au apărut versurile și în *Cartea de iarnă* și în *Poemul care nu poate fi înțeles*, știe că i se amputau versurile pentru că erau, chipurile, prea lungi. Este prima carte care, dacă nu greșesc, după părerea mea, e editată așa cum a dorit poetul.

Trecând mai departe, am să-l invit pe Ion Mureșan, care e o persoană ce se confesează foarte greu, să vorbească despre poezie și cred că pentru toți cei care suntem interesați de opera lui, întâlnirea de astăzi e una foarte importantă. Așa cum suntem obișnuți, invitatul va conferența pe tema anunțată, despre poezie, urmând ca după aceea să existe un interval pentru întrebări pe care îl dorim cât mai dinamic. [...] Domnule Mureșan, vă rog.

Poezia este un fel de-a șterge lumea asta cu batista pe botic... și de a săruta

Ion Mureșan: Ceea ce o să susțin în fața dumneavoastră nu este, propriu-zis, o conferință, nici nu m-am pregătit să fac un discurs foarte coerent, cu cap și cu coadă, dar despre poezie trebuie să vorbim mai dezlănat, până la urmă. Suntem în sala „Gheorghe Crăciun”, îl văd și pe el acolo, chiar mi-aduc aminte o notație de-a sa: „trebuie să mă străduiesc mai mult, până pot să

reuesc să spun lucruri profunde fără să folosesc concepte”. Și eu mă voi strădui să spun câte ceva fără să fiu foarte conceptual, fără să intrăm în Blanchot, în Mușina, în Bodi, lucruri pe care, nu mă îndoiesc, vi le-au spus la modul cel mai organizat. Eu sunt, iar vă previn, un prost vorbitor, pentru că sunt bâlbâit. Și acum, în cunoștință de cauză, am o bâlbâială care mă depășește, încerc, explicându-mi-o, să mă despovărez de păcatul bâlbâielii. Eu sunt stângaci și mama mi-a dat peste degete când am scris cu stânga, apoi am început să scriu cu dreapta... cu stânga tai lemne, țin cuțitul în mână. Fiind eu stângaci, centrul limbajului este în partea nepotrivită a creierului și până ajunge gândul la centrul limbajului, până ajunge la limbă ca să pot să-i dau drumul în aer, rămâne în urmă limba față de gând, fuge înainte și așa aleargă unul după altul bezmetici, gândul după cuvânt și cuvântul tot timpul rămâne în urmă, așa că tot timpul mă grăbesc și mă poticnesc și mai tare. Bun, acestea fiind zise –, cred că mi-am luat toate precauțiunile că o să mă înțelegeți de ce sunt prost vorbitor –, să trecem la problema poeziei. Eu am scris un eseu mai demult, în *Cartea pierdută*, în care spuneam că orice discurs despre poezie trebuie să înceapă cu propoziția: „Pe noi ne desparte de poezie pielea de porc”. Cred că asta întemeiază oarecum poezia în lume, este această poveste a porcului, pe care probabil toți o știți sau n-o știți; eu oricum v-o spun. Un împărat are trei fete, rămân singuri acasă și găsesc cheia de la camera interzisă, în care era o carte în care scria destinul, soarta fetelor. Și la una scrie că se va căsători cu un prinț frumos de la Soare Răsare, la una că se va căsători cu un prinț frumos de la Soare Apune și la cea mică îi zice că se va căsători cu un porc, c-o ia de nevastă un porc. Și aici povestea devine deja puțin de actualitate; fetele spun că tata are destule oști, se va apăra, dar nu mai poate face nimic împăratul, pentru că, spune basmul, se umplură ulițele orașului, casele, toată curtea castelului s-a umplut de porci. În fața acestei năvale a porcilor, nu mai era nimic de făcut, așa că, vrând nevrând, o dă de soție

porcului. Și porcul face nuntă cu prințesa, participă și oameni și porci laolaltă, la cheful respectiv, fiecare după obiceiurile și apucăturile lui culinare. În sfârșit, pleacă s-o ducă la castelul lui pe prințesă și pe drum se oprește cu tot alaiul și, în jurul unei mlaștini, se tăvălește bine în noroi și se duce înapoi lângă prințesă și spune: „Acuma pupă-mă!”. Aici există un pasaj de o frumusețe extraordinară, ea își scoase batista, îl șterse la bot și îl sărută. Mai departe cu acest porc al nostru, era că seara, noaptea, după ce întuneca, el devenea prinț și dimineața îmbrăca din nou pielea de porc și își vedea de lucru. Bineînțeles că prințesa nu se astâmpără, se sfătuiește cu câteva vrăjitoare, cu ceva critici literari, bănuiesc, și ard pielea porcului și dimineață el nu se mai poate îmbrăca în porc, prințul nu mai poate să devină porc. Atunci pleacă și ea tocește zeci de perechi de opinci de fier până îl găsește și, în sfârșit, mai erau câteva zile până el devenea cu totul și cu totul prinț. Îl găsește și, în sfârșit, rămân împreună. Cam așa e și poetul și poezia, până la urmă. Poezia este tot un fel de-a șterge lumea asta cu batista pe botic și de a o săruta. Poetul este o ființă de trecere, până la urmă, este o ființă care nu este stabilizată nici în porc, nici în prinț. Ziua, el poate să fie un om absolut onorabil, dar porc, cu ocupațiile lui zilnice. Și noaptea devine, când se pune în fața hârtiei, devine prinț. Nu este nici o ființă a răsăritului, nici o ființă a apusului cum ne spune basmul, mai rămân două puncte cardinale de unde putea să fie porcul și prințul, ori din întunecatul nord, ori din sud, ori de la întuneric, ori de la lumină. Dacă este ființă a luminii, atunci pătrunde lumina în noapte, dacă e ființă a întunericului, este un întuneric care călătorește în zi, călătorește sub platoșa aceasta a porcului. Sigur că și oamenii sunt până la urmă, și noi, ființele obișnuite suntem tot așa, de fapt, despre poeți știm, le cunoaștem biografiile, sunt bețivi mulți, au o groază de păcate, nu le enumăr aici. Toți poeții mari nu prea pot fi considerați niște îngerași. Dar, până la urmă, *cine este poetul?* Poetul își asumă chiar o anume mândrie și o anume

rușine, cum spunea Virgil Mazilescu, el este rușinea și mândria noastră și gloria noastră. El reprezintă, de fapt, rușinea prințului de a fi porc și mândria porcului de a fi prinț. Asta este, până la urmă, poetul și el reprezintă cu demnitate și eficient această imperfecțiune a omului de a nu putea să fie deodată și porc și prinț.

Poezia crește nivelul princiar din națiune

I.M.: Despre *Cartea Alcool* povesteam cum mergeam la cărciumi din cartierele muncitorești, pe vremea aia se făcea industrializarea și ieșeau schimburile de muncitori de la lucru și stăteam până târziu cu mediul acela brutal și violent uneori, mă dezecchipam să vorbesc cu oamenii și ei întrebau: „dar dumneata stai acolo singur?”. „Eu sufăr”. „Dar de ce suferi”, mă întrebau. „Sufăr din iubire, m-a părăsit iubita”. „A, dă-o dracu' de curvă și nevastă-mea e o curvă”. Eu spuneam că eu o iubesc foarte mult, că iubirea e un sentiment frumos. „Ce frumos, trebuia să-i dai două palme și terminai cu ea”. Doar după ce lucrurile înaintau în noapte, prințul începea să iasă la iveală din porc, începea să se arate gingășia și frumusețea și din ei. Până la urmă, ziceau: „de fapt, și eu o iubesc pe nevastă-mea, am zis că-i curvă și c-o bat, dar n-o bat și e atât de frumoasă”. Începeau brusc să devină și ei frumoși, sigur mai rupeau câte-un pahar, mai mușcau din halbă, mestecau în dinți, scuipeau pe jos gura paharului. A fost o perioadă când paharele se înlocuieseră cu borcanele de muștar groase, ca să nu le mestece oamenii, să nu scrâșnească în dinți. Și începeau să fie frumoși, dar erau cu atâta dezinvoltură oamenii porci, le plăcea să fie porci când ieșeau de la lucru, violenți, vulgari, orice sensibilitate, orice intrare înspre sufletul lor era închisă și brusc începeau să se deschidă. Exact ca și copiii de la grădiniță sau de la clasele primare, ... la țară ne era foarte rușine să ieșim pe scenă – ne emoționam, eram topiți, terminați – să spunem o poezie. În schimb, înjurau de mama focului, totul era cu sex și când să spună ceva frumos îi apuca tremuratul și rușinea, este rușinea de a fi frumos, rușinea de a fi bun. În schimb, este o foarte mare mândrie de a vorbi prostii, de-a te afirma în vulgaritate și în violență. De unde vine asta, Dumnezeu știe, de ce e atât de prost făcută lumea?... dar asta e o altă discuție.

În loc de poezie, am vorbit mai mult de condiția poetului și despre o întemeiere, până la urmă, a poeziei. Cum zicea Crăciun, dacă ar fi să luăm funcțiile sociale ale poeziei, una dintre ele este terapeutică, până la urmă. Tot el [parafrazându-l pe T.S. Eliot, n.n.] spunea că poezia nu este importantă doar pentru cei care citesc poezie, este foarte importantă și pentru cei care nu citesc poezie, pentru că ea, vrând-nevrând, modifică, crește nivelul de sensibilitate, nivelul princiar, dacă ne gândim la vechea noastră analogie dintre poet și prinț. Crește nivelul princiar din națiune și din oameni.

Despre poezie o să spun lucruri cât se poate de generale. O să-l dau ca exemplu pe fizicianul care spune că dacă miști un deget pe pământ, ceva se mișcă în Sirius. Asta înseamnă că tot

acest univers este un Cosmos, iar prin fire nevăzute toate lucrurile sunt legate unele de altele, orice-ai mișca într-un loc se mișcă ceva în altă parte, are o corespondență, un răsunet, un ecou undeva. Legând și cuvintele, care sunt, până la urmă, materia primă a poetului, dacă miști ceva în cuvântul *deget*, se modifică ceva în cuvântul *Sirius*. Pentru că și cuvintele sunt toate legate la un loc. Eu vedeam această calitate a poeziei: poezia este, de fapt, cea care leagă lucrurile foarte îndepărtate, demonstrează că lucrurile foarte îndepărtate sunt legate unele de altele.

Poezia este dovada cea mai bună și de neclintit a existenței lui Dumnezeu

I.M.: Se spune, spun absolut la întâmplare, că amurgul e un porc însângerat. Ce are un apus de soare cu un porc? Eram cu Alexandru Vlad, prietenul meu prozator, la munte și m-a atenționat să întind repede cortul, zice: aici la munte, soarele intră ca o monedă în plic. Eram acolo într-o vale și caii erau acolo parcă turnați în bronz, cai de aramă mobili, care intrau în plic odată cu soarele. Ce are plicul cu muntele? Ce are soarele cu un bănuț care intră în plic? și totuși, în această metaforă, în aceste comparații, lucrurile sunt atât de legate între ele... Lundkvist avea o definiție a poeziei: spunea că *poezia este o sfoară întinsă între faruri și cireș*. Chiar asta face poezia, leagă cireșul de far, două realități, lucruri teribil de îndepărtate, care nu sunt rude și totuși, ele sunt legate între ele. Am spus-o de nenumărate ori: poezia este dovada cea mai bună și de neclintit a existenței lui Dumnezeu, a existenței unei lumi ca și Cosmos, a faptului că toate sunt în relație una cu alta. Eu cred că toate cuvintele din lumea aceasta sunt în relație, toate sunt legate și în armonie unele cu altele. Cei care au stat de vorbă cu profeții, cu Dumnezeu, nici în *Vechiul Testament* nu-i auzeau vocea, auzeau un tunet. Eu mă gândeam de ce auzeau un tunet, de ce nu spunea limpede vorbele? Și am realizat că Dumnezeu are puterea de-a vorbi cu toate cuvintele lumii deodată și cu toate limbile lumii deodată și atunci nu poți să auzi decât un tunet, să auzi unitatea, să auzi toate limbajele ca o sferă. De-asta și despărțirea limbilor după Babel, când se adună din toate țările, din toate neamurile și semințiile, acolo, și Dumnezeu vorbește, fiecare înțelege în limba lui. Vorbește și toți înțeleg, pentru că vorbea limbajul dumnezeiesc care cuprindea toate limbile tuturor popoarelor antice și poate vorbea și cu limbile noastre de acum. Dacă vreo trei-patru oameni din Caucaz erau vorbitori de un dialect dispărut și dacă erau ei acolo, înțelegeau, pentru că și limbile moarte sunt în această vorbire a poeziei.

Poezia... ne face iuți și nemuritori și orgolioși

I.M.: Sigur că putem să discutăm și care este relația poeziei cu timpul, în succesiunea sa, dar încep să descopăr calitățile vindecătoare și bune pentru om ale poeziei. Prin faptul că pot să călătoresc între far și cireș, între deget și Sirius, printr-un vers pot

să ajung dincolo. Poezia ne apără și de presiunea timpului și ne face să ocupăm foarte repede spațiul. Îmi plăcea să-l necăjesc pe Alexandru Vlad și să-i spun: „tu ești prozator, tu mergi în drumeție”. Ca să ajungă el de la deget la Sirius [...] trebuie să facă o lungă călătorie pe jos, din cuvânt în cuvânt, să-l descrie și nu-i sigur că ajunge până la capăt, pe când eu mă teleportez sau mă duc cu avionul, nu sunt o specie bipedă și târătoare, ca prozatorul. Poezia ne scoate de sub presiunea timpului și ne face iuți și nemuritori și orgolioși, o să revenim la acest lucru. Ajungem să cuprindem în timpul vieții noastre, citind poezie, mult mai mult timp și să cucerim mult mai mult spațiu. Poezia ne apără de slăbiciunile noastre și ne face puternici. Mai am o comparație, ca să ridic poezia deasupra oricăror științe. Comparația mea e aceea cu aricii, deja celebră. Știința bărbiereste arici, dacă ne închipuim limbajul ca un șir de arici, oamenii de știință riguroși și coerenți iau fiecare arici și-l bărbieresc, dar îi lasă țepul cel mai sănătos, viguros, îl iau pe următorul, îl bărbieresc și-l leagă de țepul ăla, formând o conexiune, în limbajul omului de știință, limbajul științei.

Poetul nu face asta, poetul leagă toți țepii unui arici de toți țepii ariciului viitor, toate conotațiile, toate semnificațiile unui cuvânt, toate contextele în care el poate să intre sunt legate de toate contextele celuilalt cuvânt. Într-o viziune a întregului, limbajul poetic este cel mai apropiat de ceea ce ar trebui să fie știința, dar asta este cuprins în limbajul lui Dumnezeu. Poezia caută să facă un coridor săpat pe sub munte, scăpând de apăsarea timpului și a sfârșitului nostru. Chiar și în știință așa se fac descoperirile, vine unul și alege un țep nepotrivit, se schimbă toată fața științei și, făcându-se o greșală, s-a descoperit, de fapt, ceva bun. Dar dacă poetul și-ar pune mintea cu știința, cred că ar face mult mai multe descoperiri, iar viața ne-ar fi mult mai bună.

...pe orice drum ai lua-o, tot în poezie ești

I.M.: Sigur, eu sunt total împotriva felului în care se predă poezia în școală, nu mă refer la universități, chiar de la clasele mici și până la sfârșitul liceului, e o întreagă tâmpenie ce se întâmplă. La clasele mici, se spune: scrieți un eseu despre..., ceea ce mă oripilează. De unde să știe ce e aia un eseu, spune-i compunere. Apoi se spune: care sunt semnele primăverii? Semnele primăverii sunt muguri, iarba verde, pădurea înverzește, țăranul ară ogorul. Îi scot afară pe copii din limbaj, iar mai târziu, vin și spun: ce-a vrut să spună poetul aici? Ce-a vrut să spună poetul, Dumnezeu știe, e o tâmpenie, poetul poate e mort.

Andrei Bodi: Există o situație de curaj a unui tânăr de care am auzit eu cu ani în urmă, care l-a întrebat el pe profesor. Era o poezie din Tudor Arghezi, iar elevul a întrebat: domnule profesor, ce-a vrut să spună aici Tudor Arghezi? Iar profesorul a spus: dacă-aș ști eu ce-a vrut să spună!

Ion Mureșan: Se continuă cu tâmpenia asta, se fac la liceu, dar și la clase mici, poezii din Eminescu, Coșbuc, Alecsandri, e groaznic. Copilul ăla n-are nimic de-a face cu un pastel, stă săracul la bloc, n-a văzut nici cai, nici boi. Poezia la clasele mici îi pune la niște încercări foarte grele, ar fi nevoie de niște poezii pentru ei, care să incite imaginația, încercând să-i disciplinezi. Literatura clasică ar trebui predată în ultimii ani de facultate, fiind foarte greu de înțeles – Eminescu, Coșbuc, Alecsandri, arizi. Ar trebui să se meargă invers, până să-i rabzi pe aceștia. După aceea începe să-ți placă. Le spuneam copiilor, dar și studenților de la Cluj, că cea mai mare fericire este să-ți pice la examen poezie, pentru că n-ai cum să nu iei 10. Când eram în liceu, toată lumea se văita că le pică poezie. Voiau să le pice *Baltagul*, cu Vitoria Lipan și cu câinele și cu fiul Gheorghică. La orice examen din poezie n-ai cum să nu iei 10, pe orice drum ai lua-o tot în poezie ești, ai nevoie doar să te întâlnești într-un loc cu ea, îți trebuie doar un punct de intrare, o ușită ca să intri și ea e a ta, pentru ca tu ești al tău, ea se leagă de tot ce poți să legi tu în tine. Nu ai nicio șansă să greșești. Dacă ai lecturi multe și știi poezie...

Ion Mureșan: A... N-ați auzit ce rar am scris? De fapt, eu sunt un cadru denaturat de poezie. Eu scriu câte un poem și le tot citesc. Le trimit în lume. Arrivederci! câștigă-ți traiul! Descurcă-te! Lucrează în construcții. Și dacă poemul se întoarce, îl bag în carte, dacă nu se întoarce înseamnă că a dispărut pe front, pe undeva, prin Italia.

A consemnat:
MARIA VOINEA

Ion Mureșan la Serile Facultății de Litere

„eu cred că poezia trebuie să descifreze lumea, nu să o încifreze...”

Manifestarea a avut loc în data de 4 februarie 2011 în spațiul nou amenajat al librăriei brașovene „Șt. O. Iosif” și s-a dovedit a fi nu doar prezentarea celui mai așteptat volum de poezie al ultimului deceniu, ci și o ocazie de destindere culturală sub forma unui recital al charismaticului autor care își prezintă cu patos specificul umoristico-filosofic al poeziei. Au luat cuvântul Andrei Bodiș (și în calitate de moderator), Adrian Lăcătuș și autorul însuși, Ion Mureșan.

Redăm în rândurile de mai jos secvențe ale evenimentului.

Andrei Bodiș: Mulțumim și noi pentru invitația de a organiza seri ale Facultății de Litere în spațiul nou amenajat și regândit al celei mai cunoscute, vechi și performante librării brașovene, căreia îi dorim ca noua structură și noua gândire să îi aducă profit, prosperitate și viață lungă. O viață lungă, pentru că, dacă librăriile au viață lungă, atunci și scriitorii au unde să își desfășoare marfa. Noi cu o astfel de „desfacere de marfă” am venit astăzi, adică avem marea bucurie, marea plăcere să îl avem invitat pe Ion Mureșan. Sigur, ideea aceea de a spune că este cea mai așteptată carte a ultimului deceniu, care aparține lui Adrian Lăcătuș, cel care a făcut afișul și s-a gândit cum să facă mai atrăgătoare prezența lui Ion Mureșan aici, nu este departe de adevăr, pentru că iubitorii și cunoscătorii poeziei lui Ion Mureșan știu că acesta este un autor care publică foarte rar. El a publicat până acum trei cărți de versuri: *Cartea de Iarnă*, *Poemul care nu poate fi înțeles* și, la sfârșitul anului trecut, *cartea Alcool*. Pentru un autor de peste 50 de ani, această „zgârcenie” sau acest mod de a gândi, de a stăru

upra scrisului, nu poate fi decât sugestivă, nu poate fi decât un exemplu și de aceea cred că Adrian avea dreptate, în măsura în care toți se întreabă, în aceste intervale mari de timp, când va publica Ion Mureșan următoarea carte. Acest volum, după părerea mea, va câștiga toate premiile literare importante de anul acesta la capitolul poezie și să vedem dacă sunt profet mincinos.

„Ion Mureșan este dovada vie și poezia lui este dovada plină de vitalitate literară a faptului că nicio temă importantă nu este cu adevărat expirată pentru literatură”.

Adrian Lăcătuș: Este un privilegiu pentru cititorii de literatură prezența lui Ion Mureșan aici, în mijlocul nostru. Lansarea cărții este o sărbătoare în sine. Este o carte pe care cei care cunosc poezia sa și-au dorit-o de mulți ani, de la primele manifestări ale acestor texte în lecturi publice sau risipite destul de zgârcit în pagini de revistă. O carte pe care oamenii au visat să o poată ține în mână ca pe un întreg. Secvența a doua a acestei întâlniri, recitalul lui Ion Mureșan, este un spectacol cu totul extraordinar, datorită nu doar carismei personale a acestui poet atunci când își recită poemele, dar și datorită specificului acestei poezii. Voi încerca acum, în câteva cuvinte, să exprim răspunsul meu la întrebarea „De ce este poezia lui Ion Mureșan o poezie cu totul specială, o poezie foarte originală și una dintre cele mai vii și cele mai pregnante ale literaturii de astăzi?”. În primul rând, această poezie se situează într-o ambivalență în comunicarea cu cititorul ei, cu noi, și această ambivalență vine dintr-o senzație de fami-

liaritate pe care o avem cu limbajul ei, cu viziunile ei imaginative, cu elementele care o compun: personaje, situații dramatice, elemente care apelează toate la un fond de experiență comun, un fond al umanității în general. Acest fond este un fond universal, pe deoparte, dar foarte atent localizat, lumea marginală, lumea rurală, lumea copilăriei, lumea obiectelor celor mai familiare din jurul nostru, lumea paharelor, ca să ne apropiem de tema cărții, a farfuriilor, a meselor, a obiectelor pe care în experiența noastră nu le mai vedem și pe care le redescoperim aici prin poezie. Pe de altă parte, odată cu această senzație de familiaritate, de lume care ne aparține și pe care abia acum o luăm din nou în posesie cu ajutorul poeziei, se naște o senzație de anxioasă straniețate, senzația că luăm contact cu o altă lume care se străvede prin lumea aceasta așa de apropiată și atât de familiară. De aceea, cred că Ion Mureșan este autorul unei unice performanțe în poezia contemporană românească și în poezia modernă românească, aceea de a face să treacă dincolo de diversele blocaje ale modernității o experiență comună și de a face să renască o tradiție, nu în sensul unei tradiții poetice sau în sensul unei tradiții stilistice, ci în sensul unei tradiții care pune poetul și povestitorul în centrul experienței, care face ca poetul să ne arate lumea așa cum este ea într-adevăr. Poetul ne arată o modalitate de a privi lumea, care ne amintește de începuturile poeziei și începutul culturii dar fără a ne crea senzația de déjà-vu sau de repetiție literară. Această straniețate, lume nefamiliară pe care ne-o prezintă poetul, este un fel de experiență mistică. Ion Mureșan este dovada vie și poezia lui este dovada plină de vitalitate literară a faptului că nicio temă importantă nu este cu adevărat expirată pentru literatură, pentru că ne putem întâlni cu o poezie care poate fi în același timp religioasă, veți vedea din recital despre ce tip de religiozitate și mistică a cotidianului vorbim în poezia lui, și de o stringentă actualitate, contemporaneitate. Experiența aceasta directă cu lumea care ne depășește, care trece prin noi și prin lucrurile din jurul nostru, dar care duce mult mai departe, nu este o experiență neapărat a trecutului sau a unei alte specii de om care a dispărut, ci poate fi o experiență a contemporanilor, o experiență cu care un număr foarte mare de cititori se pot identifica. La conferința de la facultate, Ion Mureșan a spus ceva despre valoarea poeziei, pentru care probabil ar fi fost contrazis de mulți alți poeți, și anume că o poezie este cu atât mai importantă, mai valoroasă cu cât are mai mulți cititori care se pot regăsi în ea sau cu cât poate comunica ea mai multor cititori. Alții i-ar spune: cu cât o poezie este mai puțin comunicabilă, cu atât este mai valoroasă. Ion Mureșan are conștiința faptului că poezia este, până la urmă, un mesaj universal. Reușita extraordinară a poeziei sale și a acestei cărți este dovada că această poezie se poate universaliza și poate să fie un limbaj universal într-o lume a scindării și atomizării experienței.

„*Cei care i-au citit cărțile vor simți, atunci când citesc cartea Alcool, că există un Ion Mureșan mai ironic, mai înclinat către umor, care nu poate fi regăsit foarte mult în poezia lui din celelalte volume, un Ion Mureșan care alternează registrele poetice.*”

Andrei Bodi: Îi mulțumesc lui Adrian Lăcătuș. În liniile directoare profunde ale cărții, colegul meu are dreptate. Ne putem întreba de ce *cartea Alcool*? Pentru că alcoolul este dominantă volumului, aproape la tot pasul sunt oameni care beau, e foarte multă „vodcă”, sunt foarte multe „cincizeci de vodcă” în această carte. Alcoolul apare, spunea autorul, ca un fel de ritual al inițierii într-un fel de lume în care regulile cotidianului se schimbă în chip radical. Din punctul acesta de vedere, cârciuma e un fel de axis mundi în *cartea Alcool*, în sensul în care acolo își găsesc oamenii locul de întâlnire. Este locul unde se dezleagă limbile și fiecare își arată fețele, își arată complexitatea, structura sufletească și limitele. Este o experiență care, literar vorbind, este, cumva, de regăsit în literatură, pentru că, într-un foarte frumos poem, care se cheamă *Întoarcerea fiului risipitor* și care este poemul de mari dimensiuni din carte, sunt evocați o sumă de autori care au toți ca dat comun legătura cu alcoolul, fie că e vorba Paul Verlaine, fie că e vorba de marele Malcolm Lowry, fie că e vorba de Mariana Marin, Nichita Stănescu. Aceștia sunt oameni care au avut o legătură fundamentală, existențială cu acest..., nu i-aș spune *viciu*, pentru că aș greși față de cartea lui Ion Mureșan, pentru că este mult mai complex decât atât. Undeva, în fundal, există și componenta etică, dar ceea ce contează este că alcoolul e declanșatorul dialogului, al imaginației, al întâlnirii, dacă vreți, și, de ce nu, al explorării. Alcoolul este o cale prin care se ajunge la o formă de cunoaștere. Din modernitate, există ideea dereglării simțurilor și în această carte este foarte interesant cum poetul vorbește cu maximă luciditate despre beție, pentru că, în mod evident, poemele acestea au fost scrise cu luciditate. Este ca în experiența oniricilor, care își doreau să scrie operă de artă lucidă, cu atât mai lucidă, cu cât se apropiu mai mult de vis. În cazul acesta, experiența apropierei de alcool este cu atât mai semnificativă, cu cât e descrisă mai lucid. Multe poeme sunt foarte greu de fixat din punct de vedere spațio-temporal, spațiul putând fi spațiul copilăriei, dar poate să fie la fel de bine cartierul, marginea orașului sau o epocă istorică depășită de mult. Există o fixare și o nefixare a spațiului. Timpul poeziei este un timp gândit în parametri foarte largi, el include viața și moartea, două fenomene la fel de firești. Într-un poem dedicat lui Ioan Groșan, eul spune „ne uitam unul la altul și exista un soi de tristețe pentru că știam amândoi că nu mai aveam mult de trăit”. Există o marcă individuală a trecerii prin timp. Final-

mente, experiența aceasta unică este o experiență fundamentală, pentru că ea este un mod de raportare la lume, în care depinde mai puțin cărui curent îi aparține Ion Mureșan. Cei care i-au citit cărțile vor simți, atunci când citesc *cartea Alcool*, că există un Ion Mureșan mai ironic, mai înclinat către umor, care nu poate fi regăsit atât de dens în poezia lui din celelalte volume, un Ion Mureșan care alternează registrele poetice. Critica literară a lovit puternic „în transversală”, vorbind despre inegalitatea volumului. Eu cred că este vorba despre o opțiune în volum, pentru că este vorba de un mod de a structura, de a gândi cartea, avem texte foarte lungi, urmate de poezii rimate și ritmate ce ne amintesc de Tudor Arghezi sau de Mihai Eminescu ca formulă poetică, dar care comunică în interiorul poemului cu totul altfel. Avem astfel de poeme care alternează cu poeme cu structură mare. Lucrul acesta nu îl face decât un om care știe să își ordoneze cartea. Din punctul acesta de vedere, departe de a fi o inegalitate, aici avem de a face cu o opțiune, cu un mod de a concepe cartea; și cartea are o structură muzicală. O dovadă a maturității și a calității gândirii poetice a lui Ion Mureșan este aceea că structura acestui volum îi dă cititorului răgazul de a vedea poemele pe care autorul mizează într-un anume fel și cele la care gândește în alt mod. Cu totul, eu cred că e o carte care se citește cu mare plăcere și care este, puțin

spus, un moment evident de maturitate, de excelență poetică a lui Ion Mureșan, care urmează să fie gustat de fiecare dintre dumneavoastră. Sunt convins că, așa cum sunt cunoscute deja de fanii lui versuri și poeme întregi, așa se va întâmpla și cu această carte. Și, ca o ultimă observație, cred că există la Ion Mureșan aceeași ritualizare extraordinară și pedantă a construcției textului poetic pe care o întâlnim la unul dintre prietenii autorului, care, din păcate, nu mai este, Virgil Mazilescu. Acum, ca să confirme ceea ce am spus noi cu asupra de măsură, bineînțeles, îl voi invita pe autor să ne citească din poemele sale.

Ion Mureșan: Vă mulțumesc frumos pentru că ați venit în număr așa de mare! Mă speriați! Apropos de poezia (iară trebuie să spun că sunt bălbăit pentru cei care nu știu) pe care unii vor să o înțeleagă cât mai puțin... *eu cred că poezia trebuie să descifreze lumea, nu să o încifreze. E un mod potrivit pentru a comunica, a spune, a face ca lumea, cum spunea Virgil Mazilescu, să-ți fie foarte, foarte dragă și nu foarte, foarte îndepărtată ție. Deci, aici sigur se poate argumenta și celălalt punct de vedere, dar eu, structural, sunt un omuleț bun.*

A consemnat:
LARISA STĂLPEANU